

הגיע הזמן להקשיח את העמדות מול מצרים

וירדן

written by רות וסרמן לנדה | 31.12.2023

זה השבוע השמיני מאז אירועי הזוועה שבוצעו ב-7 באוקטובר והחודש השני לתמרון הצבאי של צה"ל בעומק רצועת עזה. לוחמינו מבצעים פעולות כבירות ורושמים הישגים לא מבוטלים, תוך שהם מגלים רוח קרב וערבות הדדית מעוררי השתהות. ועם זאת נראה, שהאויב אינו מגלה סימני ייאוש. חובה עלינו לנסות ולבחון מקרוב, ותוך ביקורת עצמית נוקבת, למה, והאם עלינו לחשב מסלול מחדש במישור האזורי.

לאחרונה, ביקרה במצרים משלחת המורכבת מבכירי החמאס והג'יהאד האסלאמי ונועדה עם הנשיא סיסוי ואנשיו. זאת, בעקבות תקופה ארוכה בה נראה היה שקטר היא זו שמובילה באופן שאינו משתמע לשני פנים את כל מה שנוגע במשא ומתן על החטופים. בעקבות הביקור, יצאה קהיר בהצהרות באשר למתווה חדש, בן שלושה שלבים, הנוגע בחטופים, בלחימה ובהמשך שלטון החמאס. נראה, שלשני ארגוני הטרור ברצועה וכן לפטרון הקטרי חשוב היה להשיב את מצרים למרכז הבמה.

השאלה החשובה היא למה. מה האינטרס של אותם ארגונים ומה הם מצפים ממצרים בתמורה? האם מדובר בניסיון לשוב ולהעניק לה את מרכז הבמה, לצד הבטחה שאזרחים עזתים לא יזלגו למצרים, בתמורה למידה מסוימת של חופש תמרון בעבור מנהיגי החמאס, באמצעות מנהרות פילדלפי? אותן מנהרות, שחשבנו מזמן שהן מטופלות ואינן מהוות איום, רק כדי לגלות לאחרונה, שלא בדיוק כולן הוצפו או נאטמו וכמויות מטורפות של כלים צבאיים ואמצעי לחימה נאגרו ברצועה על ידי החמאס ל"יום הדין"? האם לא הגיעה העת להסיר מעט את כפפות המשי ולדרוש מקהיר לשים קץ למדיניות ההבלגה על קבלת השוחד של חיילים מצרים פשוטים לאורך הגבול? ומדוע כלל לאפשר את הישארותן של מנהרות כלשהן, כשאין לאף אחד מהצדדים כל אינטרס שתתקיימנה הברחות משני צידי הגבול?

כבר כתבתי לא אחת, שיחסי ישראל-מצרים הם בעלי ערך אסטרטגי אדיר. אלא שאף מדינה באזור אינה זקוקה לשיתוף פעולה עם ישראל חלשה. כזו שידה אינה על העליונה מבחינה צבאית, טכנולוגית וכלכלית, ושנהנית מדלת פתוחה לבית הלבן. גם עמידה איתנה על עקרונותינו היא בבחינת כוח. כמובן, כשזה מגובה ביכולות אמיתיות המוכחות בשדה הקרב. העמדה הישראלית הרשמית כלפי מצרים הייתה ונותרה מכבדת וזהירה ביותר, וטוב שכך.

אלא, שאירועי ה-7 באוקטובר מחייבים אותנו לבחון כל דבר מחדש. ייתכן ויש מקום בהקשר זה דווקא להקשיח מעט את עמדת ישראל ראשית, בכל הנוגע בפיקוח על ציר פילדלפי. אם ישראל אפשרה לא אחת את פתיחת הסכם השלום עם מצרים, על מנת לאפשר לה להכניס יותר

כלים ויותר חיילים מהמותר על פי ההסכם לסיני על מנת להתמודד עם איום הטרור, הרי שבכל הנוגע בפיקוח על הברחות ציר פילדלפי הרגיש בין מצרים לבין רצועת עזה ² המעבר היבשתי היחיד בעבור החמאס לעולם, גם ישראל רשאית להקשיח עמדות ולעמוד על זכותה לפקח על הנעשה. בעקבות ה-7 באוקטובר, ברור שלא הכל כשורה שם, שכן לא עולה על הדעת שאמל"ח רב כל כך נאגר ברצועת עזה, ללא שהתבצעו הברחות ממצרים.

שנית, בעקבות למעלה מארבעה עשורים של שלום בין המדינות, הגיע הזמן לדרוש שינוי מהותי בתוכניות הלימוד והמסרים המועברים לציבור המצרי, שמרביתו עד היום שונא את ישראל. זה נכון שבתאי הספר היסודיים במצרים כבר ביצעו שינויים לא קטנים, במסגרתם הוצאו מסרים אנטישמיים ואנטי ישראליים מובהקים מספרי הלימוד. אך זה לא מספיק. חשוב לזרז את התהליך גם בחטיבות הביניים והתיכונים, להתחיל לפקח ביתר שאת על האנטישמיות באוניברסיטאות וכן ³ באיגודים המקצועיים ברחבי מצרים, כמו למשל באיגוד עורכי הדין, איגוד המורים ועוד, שכן אלה נהנים מכוח רב יחסית בציבוריות המצרית.

מצרים הרשמית יודעת לעשות זאת מצוין, כשמדובר בפיקוח על פעילות הנוגעת ביציבות השלטון עצמו. אחרי למעלה מארבעים שנה מאז החתימה על הסכם השלום, הגיע הזמן שתעשה זו באופן יזום ושיטתי גם בהקשרנו. זו לא בושה לדרוש זאת ⁴ זה כבוד. וכבוד גורר כבוד. זו שפה מוכרת ומקובלת באזורינו. ברקע לכך חשוב לזכור, שהמשך טיפוח ציבור של כמאה מיליון מצרים, ששונאים את ישראל מעודד לחץ על המשטר המצרי עצמו, בכל הנוגע בלחימה הישראלית בחמאס ומעלה את הפוטנציאל לשיתוף פעולה בין אזרחים/חיילים מצרים פשוטים לבין פעילי חמאס בכל הנוגע למציאת דרכים לאכיפת הפיקוח על הגבול ועל ההברחות שנעשות שם.

ירדן, מצידה, קורסת תחת נטל הפליטים הסורים שהשתקעו בשטחה בשנים האחרונות. המיליציות האיראניות מנסות, ולעיתים אף מצליחות, לעשות שמות בשטח ירדן כבר מספר שנים ואף עושות בה כרצונן בכל הנוגע בהברחות סמים ואמל"ח ללבנון ולסוריה. המשטר בירדן חלש, חושש ליציבותו ונשען באופן משמעותי על ישראל ועל ארה"ב. למדינות האזור השואפות ליציבות אזוּרית, לרבות ישראל, יש כל עניין לתמוך בממלכה חרף הגידופים וההאשמות התכופות היוצאות מבית היוצר הירדני ⁵ אולם ייתכן והגיע הזמן להסיר מעט את הכפפות גם כאן, באופן מבוקר ומושכל, ולסייע באופן משמעותי וגלוי יותר לירדן להישמר מהאיומים ההולכים וגדלים נגדה, כמו למשל מחנות הפליטים בשטחה. כל מחנות הפליטים בשטחה חייבים להיסגר. נקודה. מדובר בקיני טרור שמאיימים על ישראל, וכן ⁶ על יציבות המשטר הירדני עצמו.

מספיק ודי. חייבים לחתור ליישוב הפליטים השונים ובעיקר אלה הפלסטינים, ברצועת עזה, ביהודה ושומרון ובירדן, שמוחזקים כבני ערובה כבר שנים ארוכות בידי האו"ם והזירה הבינלאומית. זה נשמע אולי לא רלבנטי כעת, כשישראל במלחמה קשה ברצועת עזה, בפתחה של מלחמה נוספת בחזית המזרחית לאורך גדר המערכת וכן ⁷ בחזית הצפונית, אך מדובר בצעד חשוב שהשלכותיו משמעותיות במישור האזורי. הסדרה כזו תפחית את הלחץ מהשלטון הירדני שיוכל להתפנות ולעסוק ביצירת מנגנוני הכנסה בעבור מיליוני התושבים המובטלים שחלקם

מעודדים את החמאס ברצועת עזה וחלקם אף "נקנים" בידי איראן ו/או קטר בתמורה לתמיכתם, בין היתר כי פשוט אין להם מה לאבד. גם בירדן, כמו במצרים, ההסתה וחומרי הלימוד מזעזעים ועלינו להפשיל שרוולים ולוודא שהמשך תמיכה של ישראל וארה"ב בממלכה יהיו קשורים בשינוי מהותי של תוכנית הלימודים.

נקודה חשובה נוספת, שעליה עוד ארחיב רבות בעתיד הקרוב, היא קטר. מדובר במדינה שחשוב להביא לכדי אפיונה כמדינה תומכת טרור. אלא אם היא תחייב את החמאס במיידית ☒ להשיב את כל החטופים הישראליים ללא תנאי לבתיאם. זה נשמע בלתי אפשרי? ההפך! זה צעד אפשרי, שדורש התגייסות של כל מקבלי ההחלטות במדינה, וכן של כלל גורמי ההשפעה היהודים וידידינו הלא יהודיים בארה"ב, ולא מעט אומץ. זה צו השעה. במקביל, אסור להכניס ולו משאית אחת של סיוע הומניטארי לרצועת עזה, ללא השבה מיידית של כל החטופים. ברגע שלא תגיע אספקה, החמאס ייכנע. כל עוד תמשיך האספקה, הוא ימשיך להילחם עד אחרון חייליו, וימנע מלשחרר את החטופים עד שייתכן ויהיה מאוחר מדי.

מילה אחרונה ☒ כל האמור לעיל אינו שווה את הנייר שהמילים הודפסו עליו ללא אחדות וערבות הדדית בין כל חלקי העם שלנו. אם לא נשכיל להבין זאת, כמו שחיילינו הבינו זאת ומיישמים זאת בעת הלחימה, השיעור שהיינו אמורים ללמוד ממנו ב-7 באוקטובר ישוב אלינו, והפעם בתצורה קשה יותר. עד שנלמד.

פורסם במעריב, בתאריך 29.12.2023.